

A folyóirat: találkozás. Szövegek, gondolatok – átitatva a találkozás hangulatával, amelynek egyúttal a lenyomata is. Ezért soha nem egyenlő a benne megjelent szöveg önmagával, ahogy a hangszerek hangzása is más egy zenekarban, amelynek játékában részt vesznek.

Ezt a számunkat Kertész Imre találkozásainak szenteltük. Pontosabban ő választotta a *Múlt és Jövő* találkozásai médiumául, amikor új regénye nyitányát elküldte nekünk. Azaz megszólaltatott egy dallamot és megszabta a hangnemet – a többi már csak hangszerelés kérdése volt.

Ezzel a gesztussal itt és most létrejött találkozója Heller Ágnessel, a magyar zsidó géniusz másik nagy, meghatározó képviselőjével, akivel évszázadban, a holokauszt tapasztalatában nemzedéktársak, s teljesítményben, kisugárzásban pedig „világpolgártársak”. A holokauszt értelmezésében, földolgozásában, s az abból kiágazó életprogram választásában pedig oly ellentétes úton járó gondolkodók. Folyóiratunk az ő termékeny találkozásuknak ad most helyet. Mi tehetné nagyobb ünneppé húsz éves fennállásunkat, mint egy ilyen megerősítő és bátorító legitimáció?

A folyóirat fossziliái nem csak szövegeket, de a mögöttük húzódó kapcsolatrendszereket: a kultúrát létrehozó élet dinnamikáját is megérzik, s megőrzik – amíg humuszán kultúra sarjad tovább. Előre látható – a szerkesztő (egyre inkább) nem csak a jelen, hanem a jövő olvasói igényei szerint állítja össze anyagát –, hogy ez a felszikkázó párbeszéd megmarad, amíg a világot érdekli, ami a magyar televényből („sorsatlanságból”) kisarjad.

Ezt húzza alá Kertész Imre másik találkozója – amelyet számára szerveztünk. Ezt a társaságot talán múltnak, vagy inkább élővé tett jövőnek, és ezért nagyon is élő viszonyoknak lehet mondani. Hasábjainkon Szomor Dézsóval kínáltunk találkozót. Benne testesül meg az igen kevés, s eddig homályban maradt magyar irodalmi előzmény, amely Kertész Imre művészetét szülte – hiszen ő sem Pallasz Athéné módjára (de azt a hatást keltve) pattant ki az idők kohójából. Szomorot a *Múlt és Jövő* Kertész Imre egy mondatának köszönhetően fedezte és észlette fel. A rejtőző életművet megismerve, szerintünk az ő alakja Kertész Imre igazi előképe. Az ő rokonalan, vonzóan idegen művésze, asszimilálhatatlan befelefordulása és modernsége a híd és hinterland, amiből kinőtt a világ figyelmét méltán felkeltő hang és hangzás. Folyóiratunk és vele szimbóizisban könyvkiadónk feladata, hogy ezt életben tartsa és továbbssugárzója legyen. Amikor az új *Múlt és Jövő* két évtizede elindult, ezt a két nevet – Kertész Imrét és Heller Ágnesét – tűzte zászlajára. Amikor Heller Ágneset fölkértük (1994/2 szám), hogy írjon az alig ismert szerző könyvéről, akkor – vicces szemtelenséggel, de ahogy a viccekkel szokott lenni, palástolva azt, amit valójában mondani akarunk – úgy gondoltuk, odaítéljük neki a Nobel-díjat.

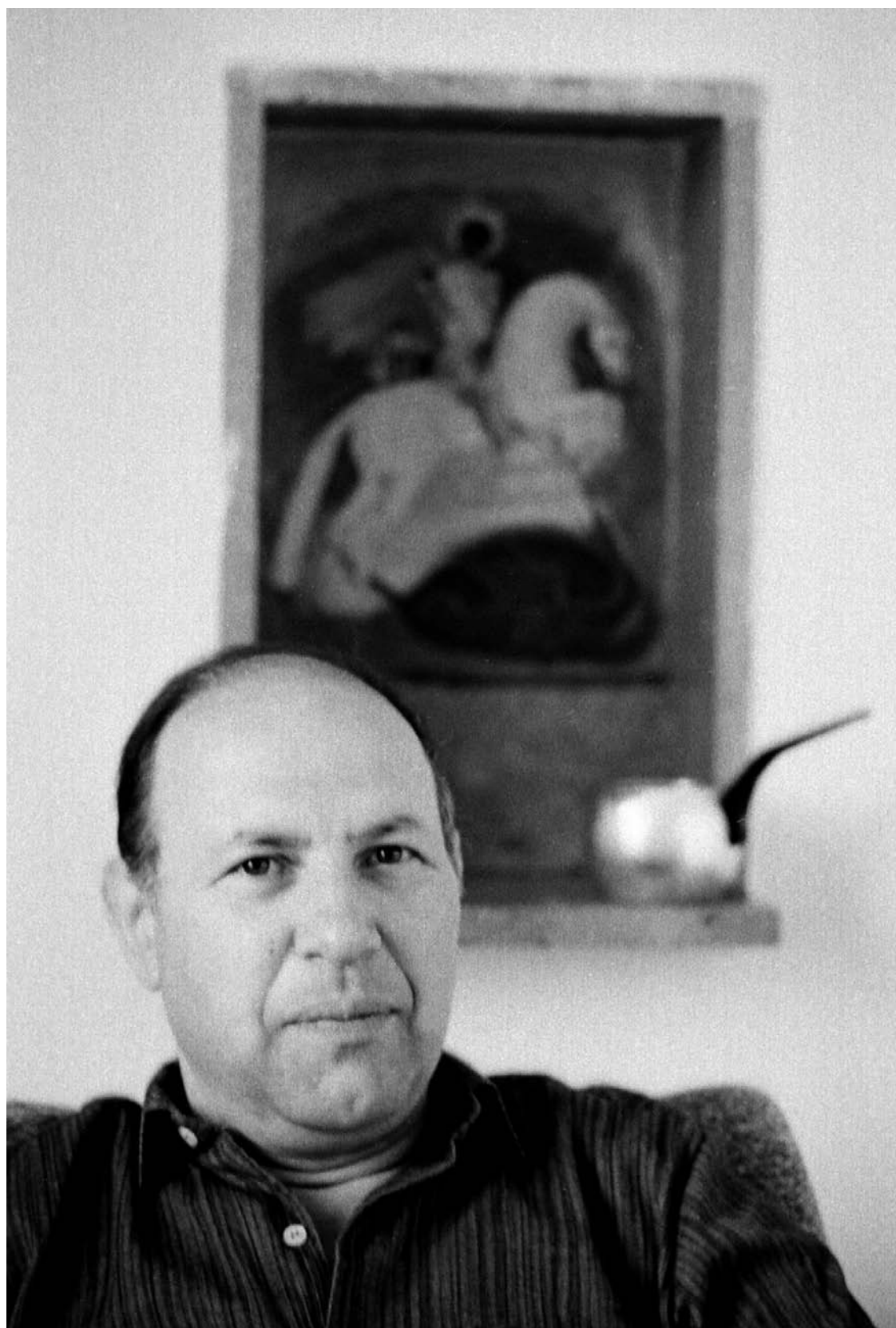
Ma is úgy gondoljuk, Budapesten ez a befogadás Stockholm auráját nyújtja.

A lap tördelése közben ért bennünket a Kertész Imre 80. születésnapja (*Die Welt* interjú és célzatosan rossz fordítása) körül felburjánzott, a parlamentig is eljutott gyűlölethullám híre. Eltéljük! Eltéljük: igen. De mit?

Tisztában voltunk azzal, hogy a Nobel-díjas író és Heller Ágnes lapunknak tett gesztusa – az egész magyar szellemi életé. (Kertész kifejezetten azért keresett meg bennünket, és a *Vigiliát*, mert, ahogy kifejezte: „benneteket marginalizálnak.”) Ezért a magyar szellemi élet elviselhetőségéért érzett felelősségünk okán, felajánlottuk a nagy médianak (*Élet és Irodalom, Népszabadság*) Heller Ágnes köszöntőjét, és a Kertész Imrével készített interjú rövidített, és a magyar kultúrára koncentráló változatát. (Ahol a modernitás-hiány bírálatát Bartók és Ady példájával magyarázza.) Mint nem először: megalázó visszautasításban volt részünk.

Tehát, amit elsősorban elítélünk, az a vak és a legrosszabb „kulturpolitika”, amely a magyar kultúra és irodalom szenvedélyes szeretetéről szóló hitvallást e fontos, s érzékeny történelmi időben – egy meghaladottnak tudott hagyományt folytatva –, a szamizdat nyilvánosságban hagyja, és kényszeríti.

- 4 Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában (vers)
Endre Ady: Road at Night (poem)
- 5 Heller Ágnes: Négy szál szegfű Kertész Imre nyolcvanadik évfordulójára (köszöntő)
Ágnes Heller: Four Carnations for Imre Kertész's Eightieth birthday (congratulatory notes)
- 7 Kertész Imre: A végső kocsmá (regénykezdet)
Imre Kertész: The Last Tavern (excerpt from the novel)
- 12 Heller Ágnes: Stockholm perspektíváján túl (tanulmány)
Ágnes Heller: Beyond the Perspective of Stockholm (study)
- 17 Tim Wilkinson: Az angol barát visszatérése (emlékező köszöntés)
Tim Wilkinson: The Return of the English Friend (recollections and congratulatory notes)
- 21 Louise O. Vasvári: Kertész Imre *Sorsatlanságának* újszerűsége (tanulmány)
Louise O. Vasvári: The Novelness of Imre Kertész's *Fatelessness* (study)
- 32 Hava Pinhas-Cohen: Felhőkbe ásott sírok fölött (esszé)
Hava Pinhas-Cohen: Above Dug Graves in the Air (essay)
- 36 Dalos György: Irodalmi levelek – Kertész Imre új, csak németül megjelent könyvéről
György Dalos: Literary Letters – About Imre Kertész's newly published book in German
- 39 Kántor Zsolt: Kertész Imre arca (vers)
Zsolt Kántor: Imre Kertész's Face (poem)
- 40 Báger Gusztáv: Visszfény (Kertész Imrének),
Heller Ágnes nyolcvanadik születésnapjára (versek)
- 41 Gusztáv Báger: Reflection (for Imre Kertész),
For Ágnes Heller's birthday (poems)
- 42 Kertész Imre: Lót dilemmái a 21. században.
Kőbányai János interjúja
Imre Kertész: Lot's Dilemmas in the Twenty-First Century.
Interview by János Kőbányai
- 47 Szomor Dézsó: Ünnepe a Dühöngő-n (novella)
Dezsó Szomor: Celebration Aboard the "Stormy Seas" (short story)
- 57 Kőbányai János: Szomor Dézsó és Kertész Imre (tanulmányrészlet)
János Kőbányai: Dezsó Szomor and Imre Kertész (excerpt from a study)
- 58 Molnár Gál Péter: Walkür a Lipótvárosban (tanulmány)
Péter Gál Molnár: Walkür in Lipótváros (study)
- 63 Szomor Dézsó: Magdus (színmű)
Dezsó Szomor: Magdus (play)
- 92 Szomor Dézsó: Atlantisz fővenyén – kötetben meg nem jelent tárcák
Dezsó Szomor: On the Sands of Atlantis—previously unanthologized stories
- 115 Kőbányai János: Szomor Dézsó a Pozsonyi út 22-ben (emléktábla-avató beszéd)
János Kőbányai: Dezsó Szomor at 22 Pozsonyi Avenue (dedicatory speech at placement of memorial tablet)
- 117 Láng Zsolt: Délutáni látogatás (novella)
Zsolt Láng: Afternoon Visit (short story)
- 122 Hidasi József: „Nem tőletek való, de a miénk sem”
Herta Müller Nobel-díjas író nő Freiburgban (beszámoló)
Jozsef Hidasi: “It is not yours, but not ours either” – Herta Müller, Nobel Prize Winner in Literature, in Freiburg (report)
- 124 Zorándy Sára – Sipos Dániel: Családi kép (riport)
Sára Zorándy – Dániel Sipos: Family Portrait (report)
- 128 Figyelő
Observer

Fotó: Kőbányai János

Kertész Imre

Szomorú Dezső

Ady Endre

Kocsi-út az éjszakában

*Milyen csonka ma a Hold,
Az éj milyen sivatag, néma,
Milyen szomorú vagyok én ma,
Milyen csonka ma a Hold.*

*Minden Egész eltörött,
Minden láng csak részekben lobban,
Minden szerelem darabokban,
Minden Egész eltörött.*

*Fut velem egy rossz szekér,
Utána mintha jajszó szállna,
Félig mély csönd és félig lárma,
Fut velem egy rossz szekér.*

1909